

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗЕМЛЕУСТРІЙ

**Методичні вказівки
до виконання практичної та самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти агробіотехнологічного факультету
за кредитно-трансферною системою
організації освітнього процесу**

Галузі знань: 19 – архітектура та будівництво

Спеціальність: 193 – геодезія та землеустрій

Освітній рівень – бакалавр

Рекомендовано до друку
методичною комісією агробіотехнологічного факультету

(Протокол № 1 від 23.08.2023 р.)

Укладачі: **Сіроштан Т.М.**, канд. екон. наук, доцент;
Мазницький А.С., д-р. техн. наук, професор;
Гамалій І.П., канд. геогр. наук, доцент, член-кор. МАНЕБ;
Камінецька О.В., канд. канд. екон. наук, доцент.

Землеустрій: Методичні вказівки до виконання практичної та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти агробіотехнологічного факультету за кредитно-трансферною системою організації освітнього процесу / Т.М. Сіроштан, А.С. Мазницький, І.П. Гамалій, О.В. Камінецька – Біла Церква, 2023. – 82 с.

Методичні вказівки спрямовані на опанування здобувачами вищої освіти знаннями, уміннями та навиками необхідними для аналізу закономірностей функціонування землі і землеустрою в системі суспільного виробництва оцінки видів, форми, принципів і змісту організації території і виробництва, розробки заходів організації регіонального використання і охорони земель, регулювання земельних відносин, ведення обліку земель, земельних ділянок, угідь та прав щодо них.

Рецензенти: **І.Д. Примак**, д. с.-г. наук, професор, завідувач кафедри землеробства, агрохімії та ґрунтознавства

М.І. Трегуб, д.т.н., професор, завідувач кафедри електроенергетики, електротехніки та електромеханіки

© БНАУ, 2023

ПЕРЕДМОВА

Землеустрій є професійною і практичною дисципліною для здобуття землевпорядної освіти.

Основна мета вивчення дисципліни «Землеустрій» полягає у вивченні закономірностей організації використання землі, як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва, прискорення темпів росту продуктивності праці на основі досягнень науково-технічного прогресу і раціонального використання землі, трудових і фінансових ресурсів, професійній і екологічній підготовці фахівців із землеустрою.

Згідно вимог освітньо-професійної програми «Геодезія та землеустрій» здобувачі повинні набути здатності отримувати наступні компетентності:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі геодезії та землеустрою.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК10. Здатність здійснювати моніторинг та оцінку земель.

СК13. Здатність розробляти документацію із землеустрою та з оцінки земель, кадастрову документацію, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

Обов'язкова навчальна дисципліна «Землеустрій» базується на знаннях таких дисциплін, як «Топографічне креслення», «Топографія», «Загальна екологія», «Державний земельний кадастр».

Softskills:

- **комунікативні навички:** письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування побудови відносин у команді;

- **уміння виступати привселюдно:** навички, необхідні для виступів на публіці; проводити презентації;

- **керування часом:** уміння справлятися із завданнями вчасно;

- **гнучкість і адаптивність:** гнучкість, адаптивність і здатність мінятися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблем;

- **лідерські якості:** уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння встановлювати мету, планувати;

- **особисті якості:** креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗЕМЛЕУСТРІЙ»

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи та організація землеустрою

- Тема 1. Виникнення землеустрою та перші землевпорядні дії.
- Тема 2. Теоретичні основи землеустрою.
- Тема 3. Особливі властивості земельних ресурсів в землеустрої.
- Тема 4. Організація території в межах населених пунктів та ОТГ.
- Тема 5. Принципи раціонального використання земель. Проектування сівозмін.

Змістовий модуль 2.

Розроблення землевпорядної документації проектів землеустрою

- Тема 6. Класифікація документації із землеустрою. Види проектів землеустрою.
- Тема 7. Особливості ведення землеустрою у ринкових умовах організація території масивів земель сільськогосподарського призначення, розміщення ползахисних лісових смуг та польових шляхів .
- Тема 8. Організація угідь та системи сівозмін, визначення заходів з трансформації та поліпшення угідь.
- Тема 9. Проектування виробничих підрозділів, інженерних споруд та об'єктів.
- Тема 10. Організація території багаторічних насаджень та кормових угідь.

Змістовий модуль 3.

Оцінка ефективності проектних заходів із землеустрою

- Тема 11. Виявлення недоліків в сільськогосподарських землекористуваннях та консолідації земель.
- Тема 12. Специфіка організації території сільськогосподарських підприємств на основі екологічних методів.
- Тема 13. Оцінка ефективності проектних заходів із землеустрою.

1. СТРУКТУРА ОСВІТНОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Змістовий модуль 1.</i>								
<i>Теоретичні основи та організація землеустрою</i>								
Тема 1. Виникнення землеустрою та перші землевпорядні дії.	10	2	2	6	14			14
Тема 2. Теоретичні основи землеустрою.	12	2	2	8	14			14
Тема 3. Особливі властивості земельних ресурсів в землеустрої.	12	2	4	8	14			14
Тема 4. Організація території в межах населених пунктів та ОТГ.	12	2	4	6	14	2		12
Тема 5. Принципи раціонального використання земель. Проектування сівозмін.	12	2	4	6	14		2	12
Усього	66	10	16	34	70	2	2	66
<i>Змістовий модуль 2.</i>								
<i>Розроблення землевпорядної документації і проектів землеустрою</i>								
Тема 6. Класифікація документації із землеустрою. Види проектів землеустрою.	14	2	4	8	14			14
Тема 7. Особливості ведення землеустрою у ринкових умовах організація території масивів земель сільськогосподарського призначення, розміщення полезахисних лісових смуг та польових шляхів.	14	4	2	8	14			14
Тема 8. Організація угідь та системи сівозмін, визначення заходів з трансформації та поліпшення угідь.	12	2	4	6	14		2	12
Тема 9. Проектування виробничих підрозділів, інженерних споруд та об'єктів.	14	2	4	8	14		2	12
Тема 10. Організація території багаторічних насаджень та кормових угідь.	12	2	2	8	14			14
Усього	84	12	16	38	70		4	66
<i>Змістовий модуль 3.</i>								
<i>Оцінка ефективності проектних заходів із землеустрою</i>								
Тема 11. Виявлення недоліків в сільськогосподарських землекористуваннях та консолідації земель.	18	4	4	10	12		2	10
Тема 12. Специфіка організації території сільськогосподарських підприємств на	16	2	6	8	14	2		12

основі екологічних методів.								
Тема 13. Оцінка ефективності проектних заходів із землеустрою.	20	4	6	10	14		2	12
Усього	54	10	16	28	40	2	4	34
Усьогогодин	180	32	48	100	180	4	10	166

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів.

Практичні заняття

Тема і зміст практичного заняття	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1.</i>	
<i>Теоретичні основи та організація землеустрою</i>	
1. Ознайомлення з природними умовами на території сільської ради	2
2. Інвентаризація земель на території сільської ради.	2
3. Характеристика агроекологічної придатності орних земель.	4
4. Застосування в землеустрої класифікації еколого-економічної придатності земель.	4
5. Класифікація деградованості орних земель по сільськогосподарському підприємству	4
Разом за змістовий модуль 1	16
<i>Змістовий модуль 2.</i>	
<i>Розроблення землевпорядної документації і проектів землеустрою</i>	
1. Види документації із землеустрою.	4
2. Кількісний облік земель в системі землеустрою.	4
3. Підготовка договору оренди земельної ділянки.	2
4. Складання схеми продуктивного використання земель.	4
Разом за змістовий модуль 2	14
<i>Змістовий модуль 3.</i>	
<i>Оцінка ефективності проектних заходів із землеустрою</i>	
1. Побудова плану землекористування. Вирахування координат поворотних точок землекористування.	4
2. Коригування плану землекористування в програмному комплексі AutoCAD. Вирахування площ контурів.	4
3. Види робочих проектів, пов'язаних з охороною земель і раціональним їх використанням	6
4. Комплексне обґрунтування проектів внутрішньогосподарського землеустрою	4
Разом за змістовий модуль 3	18
Всього	48

Самостійна робота

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1.</i>	
<i>Теоретичні основи та організація землеустрою</i>	
1. Виникнення землеустрою та перші землевпорядні дії.	2
2. Теоретичні основи землеустрою.	2
3. Особливі властивості земельних ресурсів в землеустрої.	2
4. Організація території в межах населених пунктів та ОТГ.	2

5. Принципи раціонального використання земель. Проектування сівозмін.	2
Разом за змістовий модуль 1	10
<i>Змістовий модуль 2.</i>	
Організація землеустрою	
1. Класифікація документації із землеустрою. Види проектів землеустрою	2
2. Особливості ведення землеустрою у ринкових умовах організація території масивів земель сільськогосподарського призначення, розміщення полезахисних лісових смуг та польових шляхів.	4
3. Організація угідь та системи сівозмін, визначення заходів з трансформації та поліпшення угідь.	2
4. Проектування виробничих підрозділів, інженерних споруд та об'єктів.	2
5. Організація території багаторічних насаджень та кормових угідь.	2
Разом за змістовий модуль 2	12
<i>Змістовий модуль 3.</i>	
Оцінка ефективності проектних заходів із землеустрою	
1. Оформлення креслення контурів землекористування	4
2. Складання експлікації земель за угіддями	4
3. Оформлення картограми	4
4. Складання відомості землевпорядного обстеження території.	4
5. Розміщення системи сівозмін	6
6. Оформлення креслення землевпорядного обстеження	4
7. Економічне, екологічне та соціальне обґрунтування проектних рішень в землеустрої	6
Разом за змістовий модуль 3	32
Всього	100

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуального завдання.

Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

Кожен студент за індивідуальним завданням, отриманим від викладача, виконує наступні роботи з оформленням презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint:

1. Причини появи нової галузі наукового знання - землевпорядкування.
2. Предмет, методи і завдання землеустрою та землевпорядного проектування.
3. Місце і роль землі в процесі суспільного виробництва.
4. Землеустрій в зарубіжних країнах.
5. Роль землеустрою в здійсненні земельних реформ.
6. Земельні ресурси України (регіону, району, господарства) та стан їх використання.
7. Сучасний землеустрій: стан, тенденції, зміни.
8. Завдання та перспективи землеустрою в XXI столітті.
9. Зміст та склад землевпорядної документації, землевпорядних справ, землевпорядних проектів.
10. Землевпорядний процес та його стадія.

11. Завдання та методи землепорядного проектування.
12. Порядок погодження та затвердження землепорядної документації і організація авторського погляду.
13. Особливості сучасного землеустрою в агропромисловому комплексі та населених пунктів.
14. Особливості землеустрою земель природоохоронного, рекреаційного, оздоровчого та історично-культурного призначення.
15. Особливості землеустрою в регіонах з підвищеною водно- або вітро-ерозійною небезпекою.
16. Система землеустрою в Україні.
17. Інформатизація як один з головних шляхів удосконалення землеустрою.
18. Управлінська діяльність і управлінські відносини в системі землеустрою.
19. Інформаційні системи в землеустрої.
20. Форми власності на землю в Україні та їх сучасна структура.
21. Проблеми професіоналізму в землеустрої.
22. Оцінка соціально-економічної ефективності землеустрою: стан та проблеми.
23. Методика визначення суспільно-економічної ефективності проектів землеустрою.
24. Принципи і завдання сучасного землеустрою. Склад і види землепорядних робіт.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час навчання застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, лекції-візуалізації, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань. Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах; розбір конкретних ситуацій, виконання групових проектів.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки Viber, Telegram.

ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Успішність студента оцінюється шляхом проведення поточного, модульного та підсумкового контролю.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення лекційних та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру щодо вивчення програмного матеріалу дисципліни;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання індивідуальних та самостійних завдань.

Модульний контроль рівня знань передбачає виявлення рівня опанування студентом матеріалу змістового модуля та вміння застосувати теоретичні знання для вирішення практичної ситуації.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється на іспиті.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані командні проекти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного контролю засобом оцінювання є контрольна робота. Контроль здійснюється за трьома складовими: лекційною (теоретичною), практичною (проблемні завдання) та самостійною роботою.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75% завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60% завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо впевнено орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60% завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як сума балів з поточного, модульного та підсумкового контролю.

Сума балів з поточного контролю визначається як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «іспит»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (не зараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (не зараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point;
2. Нормативно-технічна документація;
3. Зразки оформлення проектів, технічної документації;
4. Навчальні та навчально-методичні матеріали в системі Moodle.

Технічні засоби:

1. Програмне забезпечення AutoCAD;
 2. Програмне забезпечення "LibreOffice". Ліцензія Mozilla Public License, version 2.0;
 3. ПК; проектор;
- Комунікаційні онлайн технології:**
Zoom, Viber, Messenger, e-mail.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

Модуль I. Теоретичні основи та організація землеустрою

1. Види землеустрою:

- ~ територіальний та внутрігосподарський;
- ~ економічний та територіальний;
- ~ внутрігосподарський та економічний.

2. Після проведення робіт по внутрігосподарському землеустрою складають таку документацію:

- ~ характеристика угідь;
- ~ пояснювальна записка;
- ~ план використання земель.

3. Згідно статті 184 ЗКУ, землеустрій включає види робіт:

- ~ перераховані вище пункти;
- ~ складання проектів землеустрою, що забезпечують еколого – економічне обґрунтування сівозмін, впорядкування угідь, розроблення заходів щодо охорони земель;
- ~ розроблення іншої землевпорядної документації, пов'язаної з використанням та охороною земель.

4. Підготовчі роботи виконують:

- ~ камеральним методом;
- ~ частково камеральним методом, частково польовим обстеженням;
- ~ польовим обстеженням.

5. Складання проектів внутрігосподарського землеустрою включає:

- ~ організацію території;
- ~ запровадження форм організації території;
- ~ встановлення сервітутів;
- ~ всі відповіді вірні.

6. До видів робіт по внутрігосподарському землеустрою не включаємо:

- ~ складання проектів організації та впорядкування території садівничих товариств; земельних ділянок для городництва, сінокосіння і випасання худоби;
- ~ розробка генеральної схеми використання і охорони земель;
- ~ складання проектів внутрішньої організації використання та охорони земель несільськогосподарських підприємств, установ, організацій;

7. Межа міста затверджується:

- ~ обласною радою; ~ Верховною радою; ~ міською радою; ~ Держгеокадастром.

8. Що є об'єктом землеустрою:

- ~ Територія землеволодіння і землекористування;
- ~ Територія України;
- ~ всі відповіді вірні.

9. Суб'єктами землеустрою є:

- ~ Всі відповіді вірні;
- ~ Землевласники, органи державної влади, органи місцевого самоврядування;
- ~ Фізичні і юридичні особи, які здійснюють землеустрій.

10. Органи місцевого самоврядування здійснюють свої повноваження в межах:

- ~ земельної ділянки; ~ відповідних їм територій; ~ агропромислових груп ґрунтів;
- ~ всі відповіді вірні.

11. Правовою основою землеустрою є:

- ~ всі відповіді вірні; ~ Конституція України; ~ Земельний кодекс України; ~ Закон України «Про землеустрій».

12. Під час робіт, що призначені для інвентаризації земель необхідно провести:

- ~ рекогносцировку; ~ перенесення проекту у натуру; ~ межування земель.

13. Сукупність нормативно- правових, економічних, технічних документів, щодо обґрунтування заходів з використання та охорони земель, які передбачається здійснити протягом 5-10 років, це:

~ робочий проект землеустрою; ~ заходи із землеустрою; ~ проект землеустрою.

14. Сукупність нормативно-правових, економічних, технічних документів з використання та охорони земель, які вміщують розрахунки, опис, креслення технічних рішень, кошторис реалізацію яких передбачається здійснити протягом 2-3 років, це:

~ робочий проект землеустрою; ~ проект землеустрою; ~ документація із землеустрою.

15. Затверджені в установленому порядку текстові та графічні матеріали, якими регулюється використання та охорона земель, а також матеріали обстеження і розвідування земель, авторського нагляду це:

~ робочий проект землеустрою; ~ проект землеустрою; ~ документація із землеустрою.

16. Обов'язковими елементами креслення повинні бути:

~ межі земельних ділянок з точками кутів їх повороту та відстаней між ними;

~ опис меж; ~ масштаб; ~ умовні позначення та масштаб. ~ всі відповіді вірні.

17. Порядок складання та затвердження вимог до оформлення кадастрових планів земельних ділянок встановлюється

~ ВРУ; ~ органами місцевого самоврядування; ~ КМУ; ~ немає вірної відповіді.

18. Графічне зображення, що відображає місцезнаходження, зовнішні межі земельної ділянки та межі земель, обмежених у використанні і обмежених (обтяжених) правами інших осіб (земельних сервітутів), а також розміщення об'єктів нерухомого майна, природних ресурсів на земельній ділянці назив.:

~ план земельної ділянки; ~ кадастровий план земельної ділянки; ~ кадастровий план земельної ділянки.

19. Сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональної організації території адміністративно-територіальних утворень, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил це:

~ Мета землеустрою; ~ Поняття землеустрою; ~ Завдання землеустрою.

20. За цільовим призначенням землі України поділяються:

~ 9 категорій; ~ 7 категорій; ~ 10 категорій.

21. Забезпечення науково-обґрунтованого розподілу земельних ресурсів між галузями економіки з метою раціонального розміщення продуктивних сил, комплексного економічного і соціального розвитку регіонів, формування сприятливого навколишнього природного середовища є:

~ метою землеустрою; ~ принципом землеустрою; ~ завданням землеустрою.

22. Суб'єктами права власності на землю є:

~ громадяни та юридичні особи; ~ територіальні громади; ~ держава; ~ всі відповіді вірні.

23. Згідно якої статті ЗУ «Про землеустрій» здійснюється інвентаризація земель

~ 35;

~ 25;

~ 34.

24. Об'єктами землеустрою не є:

~ території землеволодінь чи землекористувань;

~ землевласники та землекористувачі;

~ території адміністративно-територіальних утворень або їх частин;

~ окремі земельні ділянки.

25. Заснована на законі можливість ідентифікувати право щодо земельної ділянки як виключне право фізичного контролю щодо неї назив.:

~ право володіння; ~ право користування; ~ право розпорядження.

Модуль II. Організація землеустрою

1. Робочий проект землеустрою містить:

~ текстові та графічні матеріали;

~ додатки (таблиці, графіки, схеми);

~ кошторисну документацію;

~ всі відповіді вірні.

2. Підготовчі роботи складаються з:

- ~ огляду місцевості;
- ~ визначення методів перенесення проекту в натуру;
- ~ згущення опори для перенесення проекту;
- ~ визначення величин ліній і кутів;
- ~ всі відповіді вірні.

3. Скільки виправлень допускається на одному аркуші текстової частини документації із землеустрою:

~ 3; ~ 2 ~ 4; ~ 5.

4. Кількість можливих і дозволених законом типів найкращого і найбільш вигідного використання земель (цільове та функціональне використання), які держава пропонує власникам землі та землекористувачам це

- ~ попит на типи землекористування;
- ~ пропозиція на типи землекористування

5. Функція стагнації це

- ~ обґрунтування прибуткових типів землекористування та ефективності вкладеного капіталу.
- ~ формування інформації про інвестиційну привабливість різних типів землекористування та оцінці ефективності інвестицій в земельні поліпшення.
- ~ очищення економіки землекористування від неконкурентних виробництв та неефективного використання землі через проекти землеустрою.

6. Текстові матеріали документації із землеустрою оформляють на аркушах формату:

~ А5; ~ А1; ~ А4.

7. Сукупність нормативно-правових, економічних, технічних документів щодо обґрунтування заходів з використання та охорони земель, які передбачається здійснити протягом 5-10 і більше років, це:

~ Кошторисна документація; ~ Технічна документація; ~ Проект землеустрою ~ всі відповіді вірні.

8. Земельно-кадастрові зйомки поділяються на такі види:

- ~ державні, комерційні; ~ обов'язкові, необов'язкові; ~ первинні, обновлювані;
- ~ попередні наступні.

9. Такий комплекс робіт з територіального землеустрою у зв'язку з утворенням нових і впорядкуванням існуючих землеволодінь та землекористувань, відведенням земельних ділянок для різних цілей, межуванням земель належить до виду земельно-кадастрових зйомок

- ~ обновлювані; ~ первинні;
- ~ обов'язкові.

10. Підготовчі роботи при складанні проектів землеустрою складаються з

- ~ уточнення складу і площ земельних угідь, уточнення грошової оцінки земель;
- ~ камеральної землевпорядної підготовки, польового землевпорядного обстеження території;
- ~ консервації земель, захисту земель від ерозії;
- ~ розрахунку розміру і вартості земельної частки (паю), розрахунку середньозваженого балу бонітету.

11. Особисте селянське господарство - це:

~ є формою підприємницької діяльності громадян із створенням юридичної особи для виробництва, переробки та реалізації товарної сільськогосподарської продукції з метою отримання прибутку з земельних ділянок, наданих їм для ведення товарного сільськогосподарського виробництва;

~ господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з

використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму;

~ це такі товариства, статутний фонд яких поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості і які несуть відповідальність за зобов'язаннями майном товариства;

12. Територіальний землеустрій - це:

~ збереження площі землекористування (землеволодіння) і незмінних меж протягом довгого часу, об'єктивно обумовлене відсутністю причин, що викликають необхідність внесення змін методами територіального землеустрою;

~ процес і система заходів щодо організації використання і охорони землі в народному господарстві, його галузях, регулюванню землеволодіння і землекористування шляхом утворення нових, впорядкування і зміни земельних ділянок господарств, фондів земель, відведення їх в натурі, встановлення меж адміністративно-територіальних утворень і територій, що особливо охороняються;

~ необхідність організації нового господарства (підприємства, установи, організації), для діяльності якого потрібна земельна ділянка, тобто утворення нового землеволодіння (землекористування), встановлення нових меж територіальних утворень.

13. Яким розміром надаються земельні ділянки фізичним особам у власність або оренду в порядку встановленому законом для ведення особистого селянського господарства

~ до 2,0 га;

~ не більше 0,01 га;

~ не більше 0,12 га.

14. Які із перелічених землевпорядних дій відповідно до чинного земельного законодавства та виробничого досвіду не відносять до територіального землеустрою

~ встановлення і зміна межі міст і селищ, утворення нових землеволодінь і землекористуванні сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств, встановлення (відновлення) на місцевості меж адміністративно-територіальних утворень;

~ організація угідь та проектування сівозмін, розміщення господарських дворів;

15. Назвіть різновиди територіального землеустрою

~ утворення і зміна (організація) несільськогосподарських землекористувань, ;

~ упорядкування території фермерських господарств;

~ встановлення меж адміністративно-територіальних одиниць.

16. Зазначте завдання, яке не належить до завдань територіального землеустрою

~ проведення землевпорядного обстеження території новоствореного господарства;

~ забезпечення обґрунтованості, точності і безперечності позначення на місцевості меж, встановлених при землеустрої;

~ створення рівних територіальних умов для розвитку всіх форм господарювання на землі.

17. До основних видів документації із землеустрою не належить

~ бізнес-плани сільськогосподарських підприємств;

~ проекти відведення земельних ділянок;

~ проекти створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань.

18. Технічною основою для складання проекту землеустрою є:

~ план землекористування (його копія);

~ матеріали вирахування площ окремих ухилів;

~ план агровиробничих груп ґрунтів.

19. Дайте визначення межі землекористування у юридичному аспекті

~ межа представляє собою вертикальну площину, що розділяє два землекористування;

~ межа позначена на місцевості за допомогою лінійних показників;

~ межа позначена на місцевості лісосмугою.

20. Зміна цільового призначення земель сільськогосподарського призначення відбувається при потребі землевласника

~ не допускається;

~ допускається лише за умови обґрунтування доцільності такої зміни в порядку, визначеному законом;

~ немає вірної відповіді.

Модуль III. Оцінка ефективності проектних заходів із землеустрою

1. Які з вказаних елементів належать до внутрігосподарського землеустрою

~ всі відповіді вірні;

~ організація угідь та системи сівозмін, розміщення мережі доріг;

~ розміщення господарських центрів та виробничих підрозділів.

2. Об'єктом внутрігосподарського землеустрою є:

~ територія села;

~ територія міської ради;

~ конкретне господарство.

3. Внутрігосподарський землеустрій проводять після того як виконані роботи

~ визначення території земель сільської ради;

~ визначення межі сільського населеного пункту;

~ проведено роздержавлення – визначено землекористувачів, які одержали державні акти з зазначенням площі земель в розрізі окремих угідь;

~ всі відповіді вірні.

4. До просторових властивостей землі відносять:

~ рельєф і природну рослинність;

~ розмір ділянок та їх конфігурація;

~ всі відповіді вірні.

5. Комасація земель це:

~ ліквідація недоліків землеволодіння і землекористування;

~ зведення розміщених в різних місцях ділянок, які належать одному власнику в один масив - парцелу;

~ укрупнення земельних ділянок за рахунок приєднання поруч розміщених земельних ділянок.

6. Розчленованість землеволодіння на кілька відособлених ділянок, розділених одна від одної землями інших землеволодінь і землекористувань, а також природними урочищами називається:

~ Черезсмужжя;

~ Далекоземелля;

~ Вкраплення.

7. Хто є замовником на розробку проекту землеустрою сільськогосподарських підприємств:

~ Проектна організація по землеустрою;

~ Землевласник(землекористувач);

~ Сільська (селищна) рада.

8. На яку перспективу розраховані проекти землеустрою сільськогосподарських підприємств?

~ 1-3 роки;

~ 3-5 років;

~ 10-15 років;

~ 5-10 років.

9. Зображення об'єкта проектування на кресленні для проектів землеустрою виконується в таких масштабах:

~ 1:10000- 1:25000; ~ 1:5000- 1:25000;

~ 1:5000- 1:15000.

10. Недоліки землеволодінь і землекористувань:

~ черезсмужжя, нераціональний розмір землеволодіння і землекористування;

~ вкраплення, далекоземелля; ~ всі відповіді вірні.

11. Ефективність, пов'язана з необхідністю охорони природи, відтворення і раціонального використання природних ресурсів, назив.:

- ~ Екологічна;
- ~ Виробничо-економічна (або просто економічна);
- ~ Соціальна ефективність

12. Ефективність, яка обумовлена впливом органів і територій на органи і території виробництва і навпаки, назив.:

- ~ Екологічна;
- ~ Виробничо-економічна (або просто економічна);
- ~ Соціальна ефективність

13. Ефективність землеустрою, яка характеризується зміцненням земельних відносин, стабільністю прав землекористування і землеволодіння, назив.:

- ~ Екологічна;
- ~ Виробничо-економічна (або просто економічна);
- ~ Соціальна ефективність

14. Розрізняють економічну ефективність землеустрою:

- ~ абсолютну і порівняльну;
- ~ основну і додаткову;
- ~ первинну і вторинну.

15. Процедура, необхідна для визначення, опису та оцінювання наслідків, що впливають на довкілля та здоров'я населення через виконання документів державного планування, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків.

- ~ економічна оцінка;
- ~ стратегічна екологічна оцінка;
- ~ експертна грошова оцінка.

16. Управління екологічним впливом – це:

- ~ встановлення заходів, необхідних для усунення, мінімізації, або компенсації несприятливих наслідків в ід введення програм, реалізації проекту і т. д.;
- ~ визначення відносної важливості та прийнятності інших компонентів впливу на навколишнє середовище (наприклад, тих, які не можна елімінувати).

17. Оцінка значущості – це:

- ~ встановлення заходів, необхідних для усунення, мінімізації, або компенсації несприятливих наслідків в ід введення програм, реалізації проекту і т. д.;
- ~ визначення відносної важливості та прийнятності інших компонентів впливу на навколишнє середовище (наприклад, тих, які не можна елімінувати).

МОДУЛЬ I

Теоретичні основи та організація землеустрою

Тема 1. Ознайомлення з природними умовами на території сільської ради

Практичне завдання

Згідно виробничого опису дати характеристику загальних відомостей сільської ради, кліматичних умов, рельєфу, ґрунтів, рослинного покриву.

В загальних відомостях дати розташування об'єкту, кількість дворів та кількість населення, місце знаходження адміністративного центру, віддалі до районного і обласного центрів, експлікацію земель сільської ради.

При висвітленні природних умов необхідно подати кількість опадів і розподіл їх за місяцями (табл.1.1), середньомісячні температури повітря (табл.1.2), утворення і розподіл снігового покриву, глибину та характер промерзання ґрунту, початок осінніх і перших весінніх заморозків.

Дати загальну характеристику рельєфу та найбільш поширені його форми.

При описі ґрунтів відмітити приуроченість до того чи іншого елементу рельєфу і угіддя, умови зволоження, рослинність, ґрунтоутворюючі породи, дати експлікацію агровиробничих груп ґрунтів (табл.1.3).

Таблиця 1.1

Річна кількість опадів і розподіл їх за місяцями (мм)

січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	За рік
28	30	31	39	53	73	83	70	50	44	40	29	570

Таблиця 1.2

Середньомісячні температури повітря
(у градусах за Цельсієм)

січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	За рік
-5,4	-4,6	-0,2	6,5	13,9	16,2	18,1	17,0	12,8	7,8	1,4	-3,3	+6,6

Таблиця 1.3

Експлікація агровиробничих груп ґрунтів

Шифр агрогруп	Назва агровиробничих груп ґрунтів	Площа
141	Лучно-болотні, мулуватоболотні, торфуватоболотні неосушені	310,1
29	Ясно-сірі і сірі опідзолені ґрунти	420,4
40	Темно-сірі опідзолені та слабоградовані ґрунти	515,5

39	Ясно-сірі і сірі опідзолені слабо змиті	54,5
...
...
Всього в межах плану		1300,5

Питання для перевірки знань

1. У чому полягає сутність землеустрою?
2. Роль землеустрою у регулюванні земельних відносин та реалізації земельної реформи в Україні.
3. Назвати основні принципи ведення землеустрою.
4. Як класифікуються ґрунти і характеризується їх родючість.
5. Що являють собою агровиробничі групи ґрунтів, з якою метою їх виділяють?

Література

1;2.

Тема 2. Інвентаризація земель на території сільської ради (4 год)

Теоретичні відомості

Згідно Земельного кодексу України (стаття 19) землі України за основним цільовим призначенням поділяються на такі категорії:

1. землі сільськогосподарського призначення;
2. землі житлової та громадської забудови;
3. землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення;
4. землі оздоровчого призначення;
5. землі рекреаційного призначення;
6. землі історико-культурного призначення;
7. землі лісового фонду;
8. землі водного фонду;
9. землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення;

Земельні ділянки кожної категорії земель, які не надані і власність або користування громадян чи юридичних осіб, можуть перебувати в запасі.

Землями сільськогосподарського призначення визначаються землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури або визначені для цих цілей.

До земель сільськогосподарського призначення належать:

а) сільськогосподарські вгіддя (рілля, багаторічні насадження, сінокоси, пасовища та перелоги);

б) несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження крім тих, що віднесені до лісового фонду, землі під господарськими будівлями і дворами, землі тимчасової консервації).

Землі сільськогосподарського призначення передаються у власність та надаються у користування:

а) громадянам для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокосіння та випасання худоби, ведення товарного сільськогосподарського виробництва.

Практичне завдання

1. Коректування плану.

Студент, за вказівкою викладача, вносить зміни меж окремих контурів. Зміни на план наносяться червоним кольором.

2. Обчислення площ.

Обчислюють площі контурів, що змінили межі. Обчислення ведеться планіметром, або палеткою. Палеткою обчислюються площі до 5 га. Ув'язка площ проводиться в межах існуючих контурів. Допустима нев'язка розраховується за формулою:

$$\lambda = 0,1 \times \sqrt{P}$$

де P – площа існуючого контура (сума площ контурів)
Обчислення площ проводиться у відомості (табл.2.1.)

Таблиця 2.1

Відомість обчислення площ

№ контура	Назва угідь	Обчислена площа	Неув'язка	Ув'язана площа
32а	рілля	15,9	-0,3	15,6
32б	рілля	21,5	-0,4	21,1
...
Всього			-0,7	169,4

3. Складання експлікації земель сільської ради

Перед складанням експлікації земель складається контурна відомість (табл.2.2.).

Таблиця 2.2

Контурна відомість землекористування сільської ради

№ контура	Назва угіддя	Площа, га	у тому числі						
			рілля	Багаторічні насадження	сінокоси	пасовища	Вироб.двори	Господ. шляхи	Лісопокриті площі
1.	Рілля	10,5	10,5						
2.	Дорога	0,5						0,5	
	і т.д.								
Разом		11,0	10,5					0,5	

На основі контурної відомості складається експлікація земель сільської ради.

Експлікація земель сільської ради

№ п/п	Назва угідь	Площа, га
1.	рілля	1653,8
2.	сади	19,2
3.	сінокоси	198,8
4.	пасовища	285,3
...
Всього		2157,1

Питання для перевірки знань

1. На які категорії за основним цільовим призначенням поділяються землі України?
2. Яка методика складання контурної експлікації?
3. Якими способами обчислюються площі відкоректованих угідь?
4. На основі чого складається порівняльна відомість?

Література

1; 2; 4.

Тема 3. Характеристика агроекологічної придатності орних земель**Теоретичні відомості****1. Характеристика природно – сільськогосподарського району.**

Територія Городоцького району Львівської області має більш помірний і вологий клімат, ніж східні області України. Вітри з Атлантичного океану приносять сюди велику кількість опадів, швидко змінюють погоду. Взагалі для цієї території характерна відносно м'яка зима (середня температура найхолоднішого місяця – січня – 4°), тривала волога, прохолодна весна, нежарке літо (середня температура липня – 18°) і тепла, досить суха осінь. Абсолютний максимум температури повітря відзначений у липні, $+29^{\circ}$, абсолютний мінімум у січні -27°

Середня тривалість вегетаційного періоду (час з температурою понад $+5^{\circ}$) становить 205-215 днів, а період з температурою понад $+15^{\circ}$ – 155-160 днів. Безморозний період триває близько 185-195 днів. Максимум без морозних днів – 229, мінімум – 152. Перші приморозки бувають в останній декаді жовтня, останні – на початку травня. За зимовий період земля промерзає на глибину 30-50 см.

Територія належить до зон нормального і навіть надмірного зволоження. Посухи рослини майже ніколи не відчувають. Розподіл опадів на протязі року досить не рівномірний. Найбільше їх припадає на літні місяці 2/3 загальної кількості.

За характером рельєфу і геоморфологічними особливостями території Львівської області дуже різноманітна. Своєрідною ландшафтною областю в басейнах Бугу і Сану. Це замкнута внутрішня рівнина серед лісостепових ландшафтів, виникнення якої пов'язують з розмивною дією текучих вод льодовика за участю тектонічних факторів. Рівнинний рельєф часто порушується

гривами, а також горбами (виходи крейдяних відкладів). Рівнинність території, незначне коливання висот, малий нахил поверхні, неглибоке залягання водонепрохідного шару (крейди) і значна кількість опадів привели до поширення тут великої кількості заболочених земель.

Серед факторів ґрунтоутворення рослинності належить провідне місце, оскільки вона відіграє основну роль в нагромадженні органічної маси ґрунтів (гумусу) при участі мікроорганізмів. Її розміщення і різноманітність тісно пов'язані з характером зволоження, геолого-геоморфологічними умовами та господарською діяльністю людини. Найбільш поширеним типом лісу тут є складні бори із сосни з домішкою дуба, берези, вільхи чорної, рідко граба з досить багатим підліском і трав'яним покривом.

2. Складання класифікаційної таблиці придатності ґрунтів орних земель для вирощування основних сільськогосподарських культур по господарству.

Мета природно-сільськогосподарського районування полягає у тому, щоб виділити найдрібніші таксономічні одиниці природно – сільськогосподарські райони.

Природно - с/г район – це ареал території, в межах якого спостерігається вирівняна залежність рослинництва, головним чином, землеробства, від кліматичних факторів, геоморфологічних умов і ґрунтового покриву с/г угідь і зокрема орних земель. Міжрайонні відмінності цих факторів мають бути істотними.

Процес районування підпорядковується масштабності впливу природних факторів. Спочатку територія України поділяється на природно-с/г зони. За ознаками зональних особливостей генезису ґрунтів виділяється 5 природних с/г зон і 2 гірські області.

Зони – це лісова, або Полісся, лісостепова – Лісостеп, степові – Степ, Степ посушливий, Степ сухий, Карпатська і Кримська гірські області. Зони і області включають провінції кожна з яких має фаціальні особливості ґрунтового покриву, гідротермічних режимів ґрунтів, різну ступінь континентальності клімату та інші.

В Поліссі – Західна, Правобережна і Лівобережна провінції. В Лісостепу теж - Західна, Правобережна, Лівобережна. В Степу – Придунайська, Правобережна, Лівобережна. В Степу посушливому – Придунайська, Правобережна і Лівобережна та Північно-Кримська, Степ сухий не поділяється на провінції. Всього в 4 зонах виділено 13 провінцій. Гірські області мають такі провінції: Карпатська - Передкарпаття, Карпати і Закарпаття; Кримська – Кримська-гірська, Передгір'я та Південний берег Криму. В цілому – 19 провінцій.

В провінціях виділено 32 природно-с/г округи. Кожен округ має свою особливість за типом рельєфу або ж агротипу ґрунтового покриву.

Агроекологічна придатність ґрунтів визначається ступенем відповідності якості ґрунтів оптимальним вимогам рослин.

Орні землі поділяються на 5 класів за придатністю для вирощування окремих культур:

- Озима пшениця;
- Жито;

- Ячмінь;
- Вівса;
- Кукурудза на зерно;
- Цукровий буряк;
- Соняшник;
- Картопля;
- Льон.

Класифікація агровиробничої придатності

1. Найбільш придатні землі – орні землі, які придатні для вирощування культур без будь-яких обмежень.

2. Середня придатність – відносні орні землі середньо або високо забезпечені поживними речовинами, рельєф, ґрунти та інші умови в цілому відповідають вимогам рослин.

3. Обмежено придатні землі – орні землі середньо або низько забезпечені поживними речовинами.

4. Низької придатності ґрунти – орні землі, ґрунтовий покрив яких характеризується чисельними негативними факторами.

5. Найгірші землі – непридатні під культуру орні угіддя, покращення яких або неможливе, або проблематичне за технологічними та економічними мотивами.

Придатність ґрунтів орних земель для вирощування сільськогосподарських культур (Городоцький район Львівська область)

Таблиця 3.1

П/П	Шифр агровиробничих груп ґрунтів	Площа, га	Шкала придатності								
			Озима пшениця	Озиме жито	Ячмінь	Овес	Кукурудза	Картопля	Льон	Цукровий буряк	Соняшник
1	29г	92.0	І		І		ІІ	І		ІІ	
2	45в	169.0	ІІ	І	І	І	ІІ	І		ІІ	
3	49д	141.0	І	І	І		І	І		І	
4	53г	212.0									
5	99д	389.0		ІІ			І	ІІІ		І	
6	133г	404.0	І		І		І	І		І	
7	152	305.0	ІІІ	ІІІ	ІІІ	ІІІ	ІІІ	ІІІ		ІІІ	
8	178д	101.0	ІІІ	ІІІ	ІІІ	ІІІ					
9	179д	93.0	І	І	І		ІІ	І		ІІ	
10	209г	85.0									

11	210г	409.0	I	I	I	I	I	I	I	
Всього										

3. Характеристика агроекологічної придатності орних земель господарства.

Зони вирощування культур на території України виділяються об'єднанням природно-сільськогосподарських районів за агрокліматичними умовами, які відповідають вимогам рослин. При цьому може застосовуватися коефіцієнт відповідності вимог рослин багаторічним даним про ресурси тепла і вологи. Коефіцієнт базується на законі оптимуму і являє собою відношення поточного показника кліматичного ресурсу до оптимального для культури. Агрокліматичні вимоги культур (зернових – жита, пшениці, ячменю, вівса, кукурудзи; соняшника, цукрових буряків, картоплі, льону), які дають в основному товарну продукцію землеробства, вивчаються за тематичними літературними джерелами, орієнтуючись на середньостиглі сорти.

Класифікація орних земель за придатністю ґрунтів для вирощування культур здійснюється, щоб в межах зон вирощування виявити регіони з кращими агроекологічними умовами для виробництва окремих видів землеробської продукції. В даному разі придатність виражається ступенем відповідності властивостей і ознак ґрунтів агробіологічним вимогам рослин і можливостями давати певний урожай.

Придатність диференціюється, як і більшість властивостей і ознак якості ґрунтів для вирощування окремих культур (оз. пшениці, жита, ячменю, вівса, кукурудзи на зерно, цукрових буряків, соняшника, картоплі, льону), за п'ятьма ступенями, або підкласами. Перший підклас – без будь-яких обмежень; другий – середньої придатності з одним обмеженням, яке може усуватися агротехнічним прийомом без додаткових затрат; третій – обмежено придатні ґрунти, з кількома негативними ознаками, усунення яких потребує додаткових затрат, але без корінної меліорації; четвертий – низької придатності ґрунти, поліпшення яких можливе корінною меліорацією і п'ятий – непридатні ґрунти.

Перший підклас (найбільш придатні землі) – це орні землі, які придатні для вирощування культури без будь-яких обмежень. Показники, які характеризують ґрунт, його залягання і рельєф з точки зору вимог культури, оптимальні; урожайність і доходність, або ефективність вирощування, найбільш високе. Це кращі орні землі. По мірі погіршення якісних показників знижується урожайність і доходність, а відповідно, і ступінь придатності.

До другого підкласу (середня придатність) відносяться орні землі, високо і середньозабезпечені поживними речовинами, рельєф, ґрунти і інші умови яких в цілому відповідають вимогам культури, але є фактори, які знижують родючість. Урожайність і ефективність вирощування культури дещо нижча, але при високій агротехніці і забезпеченості добривами вони можуть бути на рівні першокласних.

Третій підклас (обмежено придатні землі) – це орні землі середньо- або низькозабезпечені поживними речовинами. Ґрунтовий покрив, рельєф та інші умови характеризуються деякими негативними факторами, усунення яких при вирощуванні культури потребує додаткових затрат на агротехнічні, меліоративні та інші заходи. Урожайність культури дещо нижча від характерної для

регіональних умов; чиста доходність мінімальна, якщо реалізаційні ціни близькі до регіональної собівартості продукції. До цього підкласу також відносяться орні масиви з ґрунтами, на яких вирощування культури забезпечує більш високі економічні показники, але при цьому не здійснюються ґрунтозахисні заходи, тому погіршується якість ґрунтового покриву і знижується родючість ґрунтів. Це середньозмиті ґрунти непридатні для вирощування цукрових буряків, соняшника, кукурудзи, картоплі та інших просапних.

Четвертий підклас (низької придатності ґрунти) – це орні землі, ґрунтовий покрив яких характеризується чисельними негативними факторами; при сучасному використанні без проведення меліорації врожаї значно нижчі середніх, вирощування культури збиткове. Після проведення меліорацій можуть стати придатними для вирощування культури.

П'ятий підклас (найгірші землі) – це непридатні під культуру орні угіддя, покращення яких або неможливе, або ж проблематичне за технологічними, природоохоронними і економічними мотивами.

Процес визначення підкласів придатності земельних ділянок полягає у співставленні встановлених в межах природно-сільськогосподарських районів характеристики якості ґрунтів кожної агровиробничої групи з характеристиками класифікаційної таблиці і, залежно від їх відповідності, агрогрупа відноситься до певного підкласу. Агрогрупи одного підкласу об'єднуються і обмежуються та обчислюються площа кожного в них. Співвідношення площ підкласів придатності земельної ділянки, а також всього масиву орних земель в господарстві або в певному регіоні, в адміністративному чи природному – відображає їх агроекологічну якість стосовно кожної культури і певного набору культур.

4. Розрахунок можливої посівної площі під сільськогосподарські культури.

Розрахунки можливої посівної площі під окремі культури здійснюються за формулою:

$$ППм = (Ппр * Пр * К) / 100, \text{ де:}$$

ППм - посівна площа, можлива за умовами придатності ґрунту;

Ппр - площа придатності ґрунту I і II підкласів під культуру (для зернових I, II і III підкласів);

Пр - процент посіву культури в зональній або в інтенсивній сівозміні (визначається з таблиці №3)

К – коефіцієнт приведення до природно-сільськогосподарської зони (береться з таблиці №4).

Структура посівів основних культур

Таблиця 3.3

Зона	Зернові і зернобобові, всього	В тому числі кукурудза	Соняшник	Льон	Картопля	Цукрові буряки	Кормові культури	Інші культури	Всього посівів
Полісся	43,7	1,2	-	3,8	5,4	5,0	39,9	2,2	100
Лісостеп	49,5	5,6	2,8	0,2	1,6	11,1	32,4	2,4	100
Степ	50,2	8,0	9,7	-	-	2,1	34,0	3,7	100
Крим	48,5	2,6	4,0	-	-	-	41,3	6,0	100
<i>Карпати</i>	35,6	7,8	-	-	-	-	52,2	6,2	100
По Україні	48,8	5,8	5,3	0,7	1,6	5,9	34,7	3,0	100

Коефіцієнт приведення до природно-сільськогосподарської зони

Таблиця 3.4

Природні с/г зони	Значення К
Полісся	0,90
Лісостеп	0,95
Степ	0,97
<i>Карпатська гірська область</i>	0,85

Для Лісостепу можлива площа під окремі сільськогосподарські культури така:

зернові: озима пшениця $ППм = (1994,0 * 49,5 * 0,95) / 100 = 937,7$ га

озиме жито $ППм = (1994,0 * 49,5 * 0,95) / 100 = 937,7$ га

ячмінь $ППм = (1994,0 * 49,5 * 0,95) / 100 = 937,7$ га

овес $ППм = (1994,0 * 49,5 * 0,95) / 100 = 937,7$ га

всього 3750,8 га

картопля: $ППм = (1605,0 * 1,6 * 0,95) / 100 = 24,4$ га

кукурудза: $ППм = (1640,0 * 5,6 * 0,95) / 100 = 87,2$ га

цукровий буряк: $ППм = (1640,0 * 11,1 * 0,95) / 100 = 172,9$ га

Висновок: Класифікація земель за придатністю ґрунтів для вирощування окремих сільськогосподарських культур синтезує сукупність характеристик агроекологічного змісту складових частин екосфери стосовно рослинності і її

результати являють собою просторовий базис для екологічно і економічно обґрунтованого розміщення виробництва тих чи інших видів продукції землеробства.

В даному господарстві найраціональніше вирощувати сільськогосподарські культури на таких площах: зернові 3750,8 га; картоплі – 24,4 га; кукурудза – 87,2 га; цукровий буряк – 172,9 га.

Практичне завдання

1. Охарактеризувати природно-сільськогосподарський район (район визначає викладач).
2. Скласти класифікаційну таблицю придатності ґрунтів орних земель для вирощування основних сільськогосподарських культур по господарству.
3. Охарактеризувати агроекологічну придатність орних земель.

Питання для перевірки знань

1. Що покладено в основу природно-сільськогосподарського районування території?
2. Охарактеризувати основну одиницю природно-сільськогосподарського районування.
3. . Що являє собою агроґрунтове районування території?

Література

1;2;3;5.

Тема 12. Види робочих проектів, пов'язаних з охороною земель і раціональним їх використанням

Теоретичні відомості

Основні принципи раціонального використання та охорони земельних ресурсів, які є фундаментом державної ідеології й ефективної земельної політики, без яких неможливо здійснювати трансформаційні процеси, відображені в Законі України «Про охорону земель» від 19 червня 2003 року.

В цьому Законі чітко визначено, що власники землі і землекористувачі, суб'єкти земельних прав зобов'язані ефективно використовувати землю за цільовим призначенням, застосовувати природоохоронні технології виробництва, підвищувати родючість землі, не допускати погіршення екологічної ситуації на території внаслідок виробничо-господарської діяльності.

У сучасних умовах стан використання земельних ресурсів не завжди відповідає вимогам охорони, оскільки в результаті антропогенної діяльності порушено екологічно- безпечне природокористування, в першу чергу порушено допустиме співвідношення площ угідь, зокрема ріллі, пасовищ, сінокосів, земель водного та лісового фондів.

Робочі проекти складають із метою охорони земель та ґрунтів від ерозії, відновлення продуктивності порушених і повернення до активного використання не рекультивованих земель, захисту підземних та поверхневих вод від забруднення, забезпечення права власності на землю чи права користування землею.

Завданням робочих проектів є їхня спрямованість на ефективне використання земельних ресурсів, підвищення продуктивності сільськогосподарських угідь, раціональне розміщення й співвідношення сільськогосподарських культур тощо.

Робочі проекти дозволяють землекористуванням та землеволодінням , господарським способом та за допомогою підрядних організацій поетапно здійснювати багато розробок, передбачених в проектах міжгосподарського та внутрігосподарського землеустрою, перш всього пов'язані з освоєнням земель, їх покращенням і охороною, розміщенням різних об'єктів будівництва і влаштуванням території угідь.

Основні види робочих проектів:

- впорядкування присадибних земель;
- будівництво внутрігосподарських шляхів та обладнання основних скотопрогонів;
- будівництво ставків і водоймищ;
- устрій лиманів;
- зрошення земель;

- осушення земель;
- рекультивація земель та покращення малопродуктивних угідь зі знятим родючим шаром;
- терасування крутих схилів;
- меліорація солончакових ґрунтів;
- капітальне планування земель з переустроєм ірігаційної мережі;
- культуртехнічні заходи;
- прискорене залуження крутих схилів;
- будівництво протиерозійних гідротехнічних і протиселевих споруд;
- обліснення пісків, ярів, ям та інших земель, непридатних для сільськогосподарського використання;
- створення полезахисних лісосмуг;
- здійснення протиерозійних агротехнічних заходів;
- планування польових станів;
- обладнання джерел польового та пасовищного водопостачання;
- устрій території та закладка багаторічних насаджень;
- створення та устрій території зрошуваних культурних пасовищ та сіножатей;
- планування колективних садів;
- освоєння земель та устрій території підсобних господарств, промислових та інших підприємств і організацій.

Класифікація робочих проектів з охорони земель і раціонального використання.

Робочі проекти класифікують на:

- типові;
- експериментальні;
- індивідуальні;
- еталонні.

Типові робочі проекти. Спочатку розробляють один робочий проект, а потім за аналогією — подальші проекти.

Експериментальні робочі проекти розробляють із метою проведення науково-практичної перевірки. Це здійснюють спрямованим вибором, попередньою перевіркою і виявленням нових, прогресивних технологічних рішень у галузі будівництва та технологічного виробництва. Такі проекти доопрацьовують для можливості подальшого впровадження їх у виробництво як типових.

Індивідуальні робочі проекти розробляють, виходячи з нетрадиційних умов і вимог до проекту.

Еталонні робочі проекти виконують із метою створення зразків проектів.

Стадійність розробки робочих проектів

В одну стадію розробляють ті робочі проекти, коли на їхнє виконання потрібно до двох років.

У дві стадії розробляють тоді, коли великий об'єкт (понад два роки), виконують креслення на пускові об'єкти.

Складові елементи робочих проектів. Склад робочого проекту:

- пояснювальна записка;
- графічні матеріали;
- проектно-кошторисна документація.
- *У пояснювальній записці міститься:*
 - вихідні дані для проектування;
 - підставу для розробки робочого проекту(угода та завдання на складання проекту);
 - коротку характеристику фізико-географічних і кліматичних умов району будівництва;
 - коротку характеристику об'єкта;
 - розрахунки щодо прийнятих проектних рішень;
 - посилання на основні нормативні документи, згідно з якими розроблено проект та обґрунтування проектних рішень;
 - організацію і строки будівництва;
 - інформацію про організацію виробництва, собівартість продукції, ефективність капіталовкладень;
 - охорону праці;
 - охорону навколишнього природного середовища;
 - оцінку ефективності прийнятих рішень (наводять техніко-економічні показники проекту або паспорта, термін впровадження проекту, окупність витрат).
- *Графічні матеріали містять:*
 - топографічний план, його складають у масштабах 1:5000; 1:2000; 1:1000 або 1:500. На ньому відображають усі елементи прийнятих проектних рішень. Доповнюють таблицями, графіками, картосхемами, умовними знаками та іншою інформацією, що характеризує робочий проект;
 - генеральний план робочого проекту;
 - робоче креслення;
 - інші креслення, які дають змогу визначити обсяги будівництва і монтажних робіт та їхню вартість

□ *Кошторисна документація*

Більшість робочих проектів складається на основі схем та проектів внутрігосподарського землеустрою.

Зміст робочих проектів в кожному районі і господарстві залежить від зонального розміщення, спеціалізації і міжгосподарських зв'язків, економічних, природних та інших особливостей об'єктів проектування. В перелік елементів включають ті структурні частини по яким необхідно скласти робочі креслення, кошторисні розрахунки для фінансування і практичної реалізації.

Практичне завдання

1. Заповнити таблицю.

Таблиця. Перелік елементів деяких робочих проектів.

Види проектів	Елементи
Будівництво внутрігосподарських шляхів	
Устрій території та закладка плододитомників	
Створення та устрій території зрошуваних сіножатъ	
Здійснення лісомеліоративних заходів	
Здійснення протиерозійних агротехнічних заходів	

2. Що повинна містити розрахунково- пояснювальна записка?

3. Охарактеризувати Робочий проект організації вирощування сільськогосподарських культур.

Питання для перевірки знань

1. *Види робочих проектів?*
2. *Склад робочих проектів?*
3. *Що містять графічні матеріали робочого проекту?*
4. *Особливості робочого проекту організації вирощування сільськогосподарських культур.*

Література

1;2;3;5.

Тема 13. Комплексне обґрунтування проєктів внутрішньогосподарського землеустрою

Теоретичні відомості

Ефективність землеустрою поділяється на екологічну, виробничо-економічну і соціальну.

Екологічна ефективність пов'язана з необхідністю охорони природи, відтворення і раціонального використання природних ресурсів. Вона насамперед виявляється через вплив землевпорядних заходів на навколишнє природне середовище і характер використання землі. Тут першочергове значення мають рекультивация земель, їх захист від ерозії, здійснення природоохоронних заходів.

Виробничо-економічна ефективність обумовлена впливом організації території на організацію виробництва і навпаки. Землевпорядні рішення повинні сприяти створенню оптимальних пропорцій виробництва, поліпшенню умов господарювання, що прямо позначається на результативних показниках діяльності підприємств.

Соціальна ефективність землеустрою характеризується зміцненням земельних відносин, стабільністю прав землекористування і землеволодіння. Вона зумовлена значенням землі як об'єкта соціально-економічних зв'язків і спрямована на поліпшення соціальних умов суспільного відтворення.

У вузькому розумінні **ефективність землеустрою** – це підсумок порівняння одержуваних за рахунок землевпорядкування результатів з їх витратами, що необхідні на здійснення заходів.

Розрізняють *абсолютну і порівняльну економічну* ефективність землеустрою.

З методологічної точки зору необхідно також розрізнити **фактичну і розрахункову ефективність** землеустрою. Визначення **фактичної ефективності** здійснюється з метою перевірки віддачі здійснення витрат, налагодження систематичного контролю за освоєнням проєкту в процесі авторського нагляду, і в разі потреби, коректувати його. Розрахункова (проектна) ефективність визначається при складанні й обґрунтуванні землевпорядних схем та проєктів, а також здійсненні окремих землевпорядних дій.

Фактична ефективність досягає свого максимуму на момент повного освоєння проєкту, однак тривалість (років) його здійснення, в силу розходження погодних умов, може бути неоднаковою.

Для визначення системи показників економічної оцінки ефективності проєктів організації території землеволодінь і землекористувань необхідно враховувати:

– структуру і стадії процесу виробництва, у якому організується земля, починаючи від територіальної організації процесу праці і закінчуючи процесом відтворення суспільно необхідного продукту на рівні господарства в цілому;

– роль землі на різних рівнях (стадіях) процесу виробництва, що може виступати як предмет праці, головного засобу виробництва і просторового операційного базису;

– перелік основних питань, які підлягають обґрунтуванню в різних складових частинах і по елементах проєктів землевпорядкування.

Необхідність урахування сукупності суспільних, групових та індивідуальних інтересів вимагає розгляду ефекту землеустрою з двох сторін: народногосподарської та госпрозрахункової (комерційної).

Ефективність внутрігосподарського землеустрою проявляється в екологічній, економічній і соціальній сферах.

Екологічна ефективність внутрігосподарського землеустрою впливає з необхідності охорони природи, відтворення й раціонального використання природних ресурсів і проявляється насамперед у впливі землепорядних заходів і виробництва на навколишнє природне середовище через поліпшення земель, захист їх від ерозії, здійснення природоохоронних мір.

Економічна ефективність землеустрою обумовлена вимогами взаємоорганізації виробництва й території, поліпшення умов господарювання, що позначається в першу чергу на ефективності матеріального виробництва в сільськогосподарському підприємстві.

Результат соціальної ефективності землеустрою - зміцнення земельних відносин, охорона прав землекористування й землеволодіння. Тому землю розглядають як об'єкт соціально-економічних зв'язків. Соціальна ефективність спрямована на розвиток і поліпшення умов виробництва; вона обумовлює також зміну умов життя, праці, культурно-побутового обслуговування й відпочинку населення.

Практичне завдання

1. Охарактеризуйте:

- а) загальні критерії оцінки проекту внутрішньогосподарського землеустрою;
- б) основні показники економічної ефективності проекту;
- в) показники соціальної ефективності проекту;
- г) показники екологічної ефективності проекту.

Питання для перевірки знань

- 1.Що являє собою поняття «ефективність землеустрою»?
- 2.Охарактеризуйте види ефективності землеустрою.

Література

1;2;6;7.

Додаток
ДОГОВІР ОРЕНДИ ЗЕМЛІ

« ____ » _____ 20 ____ р.

_____ (місце укладення)

Орендодавець (уповноважена ним особа) _____

_____ (прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи,
_____, з одного боку, та

найменування юридичної особи)

орендар _____

_____ (прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, найменування юридичної особи)

_____, з другого, уклали цей

договір про нижченаведене:

Предмет договору

1. Орендодавець надає, а орендар приймає в строкове платне користування
земельну ділянку _____

_____ (цільове призначення)

яка знаходиться _____

_____ (місцезнаходження)

Об'єкт оренди

2. В оренду передається земельна ділянка загальною площею
_____ га, у тому числі _____

_____ (площа та якісні характеристики земель, зокрема меліорованих,

_____ за їх складом та видами угідь – рілля,

_____ сіножаті, пасовища, багаторічні насадження тощо)

3. На земельній ділянці розміщені об'єкти нерухомого майна _____

_____ (перелік, характеристика і стан будинків, будівель, споруд та інших об'єктів)

_____, а також інші
об'єкти інфраструктури _____

_____ (перелік, характеристика і стан лінійних споруд, інших об'єктів інфраструктури, у т. числі доріг,

майданчиків з твердим покриттям, меліоративних систем тощо)

4. Земельна ділянка передається в оренду разом з _____

(перелік,

характеристика і стан будинків, будівель, споруд та інших об'єктів)

5. Нормативна грошова оцінка земельної ділянки становить _____

_____ гривень.

6. Земельна ділянка, яка передається в оренду, має такі недоліки, що можуть перешкоджати її ефективному використанню _____

7. Інші особливості об'єкта оренди, які можуть вплинути на орендні відносини _____

Строк дії договору

8. Договір укладено на _____ років (у разі укладення договору оренди землі для ведення товарного сільськогосподарського виробництва – з урахуванням ротації культур згідно з проектом землеустрою).

Після закінчення строку дії договору орендар має переважне право поновити його на новий строк. У цьому разі орендар повинен не пізніше ніж за _____ днів до закінчення строку дії договору повідомити письмово орендодавця про намір продовжити його дію.

Орендна плата

9. Орендна плата вноситься орендарем у формі та розмірі _____

(розмір

орендної плати: грошової – у гривнях із зазначенням способів внесення з а земельні ділянки

приватної власності, а за земельні ділянки державної або комунальної власності також і з

зазначенням відсотків нормативної грошової оцінки земельної ділянки або розміру

земельного податку; натуральної – перелік, кількість або частка продукції, одержуваної

із земельної ділянки, якісні показники продукції, місце, умови, порядок, строки поставки;

відробіткової – види, обсяги, строки і місце надання послуг; види, обсяги, строки і місце виконання робіт)

10. Обчислення розміру орендної плати за земельні ділянки приватної

власності здійснюється з урахуванням (без урахування) індексації.

(непотрібне закреслити)

Обчислення розміру орендної плати за земельні ділянки державної або комунальної власності здійснюється з урахуванням їх цільового призначення та коефіцієнтів індексації, визначених законодавством, за затвердженими Кабінетом Міністрів України формами, що заповнюються під час укладання або зміни умов договору оренди чи продовження його дії.

11. Орендна плата вноситься у такі строки _____

12. Передача продукції та надання послуг в рахунок орендної плати оформлюється відповідними актами.

13. Розмір орендної плати переглядається _____ у разі:
(періодичність)

зміни умов господарювання, передбачених договором;

зміни розмірів земельного податку, підвищення цін і тарифів, зміни коефіцієнтів індексації, визначених законодавством;

погіршення стану орендованої земельної ділянки не з вини орендаря, що підтверджено документами;

в інших випадках, передбачених законом.

14. У разі невнесення орендної плати у строки, визначені цим договором, справляється пеня у розмірі _____ несплаченої суми за кожний день
(відсотків)

прострочення.

Умови використання земельної ділянки

15. Земельна ділянка передається в оренду для _____
(мета використання)

16. Цільове призначення земельної ділянки _____

17. Умови збереження стану об'єкта оренди _____

Умови і строки передачі земельної ділянки в оренду

18. Передача земельної ділянки в оренду здійснюється без розроблення (з розробленням) проекту її відведення.

(непотрібне закреслити)

Підставою розроблення проекту відведення земельної ділянки є: _____

Організація розроблення проекту відведення земельної ділянки і витрати, пов'язані з цим, покладаються на орендодавця (орендаря).

(непотрібне закреслити)

19. Інші умови передачі земельної ділянки в оренду _____

20. Передача земельної ділянки орендарю здійснюється у _____
(строк)
після державної реєстрації цього договору за актом її прийому-передачі.

Умови повернення земельної ділянки

21. Після припинення дії договору орендар повертає орендодавцеві земельну ділянку у стані, не гіршому порівняно з тим, у якому він одержав її в оренду.

Орендодавець у разі погіршення корисних властивостей орендованої земельної ділянки, пов'язаних із зміною її стану, має право на відшкодування збитків у розмірі, визначеному сторонами. Якщо сторонами не досягнуто згоди про розмір відшкодування збитків, спір розв'язується у судовому порядку.

22. Здійснені орендарем без згоди орендодавця витрати на поліпшення орендованої земельної ділянки, які неможливо відокремити без заподіяння шкоди цій ділянці, не підлягають відшкодуванню.

23. Поліпшення стану земельної ділянки, проведені орендарем за письмовою згодою з орендодавцем землі, підлягають (не підлягають) відшкодуванню. Умови, обсяги і строки відшкодування орендарю витрат за проведені ним поліпшення стану земельної ділянки визначаються окремою угодою сторін.

24. Орендар має право на відшкодування збитків, заподіяних унаслідок невиконання орендодавцем зобов'язань, передбачених цим договором.

Збитками вважаються:

фактичні втрати, яких орендар зазнав у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням умов договору орендодавцем, а також витрати, які орендар здійснив або повинен здійснити для відновлення свого порушеного права;

доходи, які орендар міг би реально отримати в разі належного виконання орендодавцем умов договору.

25. Розмір фактичних витрат орендаря визначається на підставі документально підтверджених даних.

Обмеження (обтяження) щодо використання земельної ділянки

26. На орендовану земельну ділянку встановлено (не встановлено)
(непотрібне закреслити)
обмеження (обтяження) та інші права третіх осіб _____

(підстави встановлення обмежень (обтяжень)

27. Передача в оренду земельної ділянки не є підставою для припинення або зміни обмежень (обтяжень) та інших прав третіх осіб на цю ділянку.

Інші права та обов'язки сторін*

28. Права орендодавця: _____

29. Обов'язки орендодавця: _____

*Визначаються відповідно до Закону України «Про оренду землі».

30. Права орендаря: _____

31. Обов'язки орендаря: _____

**Ризик випадкового знищення або пошкодження об'єкта оренди
чи його частини**

32. Ризик випадкового знищення або пошкодження об'єкта оренди чи його частини несе орендар (орендодавець).
(непотрібне закреслити)

Страхування об'єкта оренди

33. Згідно з цим договором об'єкт оренди підлягає (не підлягає)
(непотрібне закреслити)

страхуванню на весь період дії цього договору.

34. Страхування об'єкта оренди здійснює орендар (орендодавець).
(непотрібне закреслити)

35. Сторони домовилися про те, що у разі невиконання свого обов'язку стороною, яка повинна згідно з цим договором застрахувати об'єкт оренди, друга сторона може застрахувати його і вимагати відшкодування витрат на

страхування.

Зміна умов договору і припинення його дії

36. Зміна умов договору здійснюється у письмовій формі за взаємною згодою сторін.

У разі недосягнення згоди щодо зміни умов договору спір розв'язується у судовому порядку.

37. Дія договору припиняється у разі:

- закінчення строку, на який його було укладено;
- придбання орендарем земельної ділянки у власність;
- викупу земельної ділянки для суспільних потреб або примусового відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності в порядку, встановленому законом; (форматування)

- ліквідації юридичної особи-орендаря.

- Договір припиняється також в інших випадках, передбачених законом.

38. Дія договору припиняється шляхом його розірвання за:

- взаємною згодою сторін;
- рішенням суду на вимогу однієї із сторін унаслідок невиконання другою стороною обов'язків, передбачених договором, та внаслідок випадкового знищення, пошкодження орендованої земельної ділянки, яке істотно перешкоджає її використанню, а також з інших підстав, визначених законом.

39. Розірвання договору оренди землі в односторонньому порядку допускається (не допускається).

(непотрібне закреслити)

Умовами розірвання договору в односторонньому порядку є _____

40. Перехід права власності на орендовану земельну ділянку до другої особи, а також реорганізація юридичної особи-орендаря є (не є) підставою
(непотрібне закреслити)

для зміни умов або розірвання договору.

Право на орендовану земельну ділянку у разі смерті фізичної особи – орендаря, засудження або обмеження її дієздатності за рішенням суду переходить (не переходить) до спадкоємців або інших осіб, які використовують

(непотрібне закреслити)

цю земельну ділянку разом з орендарем.

Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання договору

41. За невиконання або неналежне виконання договору сторони несуть відповідальність відповідно до закону та цього договору.

42. Сторона, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності, якщо вона доведе, що це порушення сталося не з її вини.

Прикінцеві положення

43. Цей договір набирає чинності після підписання сторонами та його

державної реєстрації.

Цей договір укладено у трьох примірниках, що мають однакову юридичну силу, один з яких знаходиться в орендодавця, другий – в орендаря, третій – в органі, який провів його державну реєстрацію

_____ (назва органу державної реєстрації за місцем розташування земельної ділянки)

Невід'ємними частинами договору є:

- план або схема земельної ділянки;
- кадастровий план земельної ділянки з відображенням обмежень (обтяжень) у її використанні та встановлених земельних сервітутів;
- акт визначення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості);
- акт прийому-передачі об'єкта оренди;
- проект відведення земельної ділянки у випадках, передбачених законом.
-

_____ (інші документи, що додаються до договору)

Реквізити сторін

Орендодавець

Орендар

_____ (прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, паспортні дані)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, паспортні дані)

_____ (серія, номер, ким і коли виданий), найменування юридичної

_____ (серія, номер, ким і коли виданий), найменування юридичної

_____ особи, що діє на підставі установчого документа (назва,

_____ особи, що діє на підставі установчого документа (назва,

_____ ким і коли затверджений), відомості про державну

_____ ким і коли затверджений), відомості про державну

_____ реєстрацію та банківські реквізити)
Місце проживання фізичної особи,
місцезнаходження юридичної особи

_____ реєстрацію та банківські реквізити)
Місце проживання фізичної особи,
місцезнаходження юридичної особи

_____ (індекс, область,

_____ (індекс, область,

_____ район, місто, село, вулиця, номер будинку та квартири)

_____ район, місто, село, вулиця, номер будинку та квартири)

Ідентифікаційний номер _____ (фізичної особи)

Ідентифікаційний номер _____ (фізичної особи)

Ідентифікаційний код _____ (юридичної особи)

Ідентифікаційний код _____ (юридичної особи)

Підписи сторін

Орендодавець

Орендар

М. П. (за наявності печатки)

М. П. (за наявності печатки)

Договір зареєстрований у _____

,
(назва органу державної реєстрації за місцем розташування земельної ділянки)
про що у Державному реєстрі земель вчинено запис від «_____» _____ 20__р.
за № _____

М. П. _____
(підпис) (ініціали та прізвище посадової особи, яка провела державну реєстрацію)

Література

Базова література

1. Григоренко А. В. Землеустрій: Практичний посібник. К.: ЦУЛ, 2012. 494 с.
2. Ступень Р.М., Ткачук Л.В., Ярмолюк В.І. Землеустрій: Історія земельних відносин в Україні / Навч. Посібник. Вид. 2-ге, допов. Луцьк: «Надстир'я», 2016. 239 с.
3. Третяк А.М. Землеустрій: підручник. Херсон: Олді-плюс, 2014. 520 с.
4. Екологія землекористування : навч. посіб. / А.М. Третяк, О.С. Будзяк, В.М. Третяк та ін. ; за заг. ред. Третяка А.М. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 178 с.
5. Еколого-економічні засади раціонального землекористування в межах південно-степової зони України: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., доц. Яремко Ю.І. – Херсон: ПП «Резнік», 2018. – 180 с.
6. Ступень Р. М., Дудич Г. М., Дудич Л. В. Землеустрій: організація та впорядкування сільськогосподарських угідь: навч. посіб. / Львів. нац. аграр. ун-т. Львів: «Галицька видавнича спілка», 2020. 243с.
7. Пересоляк В.Ю., Лахоцька Е.Я, Марюхнич Т.Б., Луцьо В.В. Конспект лекцій з дисципліни «Землеустрій», Ужгородський національний університет, 2022. <http://tinyurl.com/2s4x432m>

Додаткова література

Третяк А.М., Третяк В.М., Леонець В.О., Третяк Н.А., Капінос Н.О. Склад, структура та зміст «Програми використання і охорони земель та інших природних ресурсів на територіях об'єднаних територіальних громад» на прикладі Деснянської об'єднаної територіальної громади Козелецького району Чернігівської області: [монографія] / А.М. Третяк, В.М. Третяк, В.О. Леонець, Н.А. Третяк, Н.О. Капінос. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. – 2016. – 144 с.

(Література наявна в науковій бібліотеці, на кафедрі геодезії та землеустрою або в репозитарії БНАУ).

Інтернет-ресурси

1. Закон України «Про землеустрій» № 858-IV від 22 травня 2003 року [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 36. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/858-15>
2. Укази Президента у сфері земельних відносин – <http://portal.rada.gov.ua>,
3. Закони та постанови Верховної Ради України – <http://zakon.rada.gov.ua/>, <http://portal.rada.gov.ua/>
4. Накази та розпорядження Держгеокадастру – <https://land.gov.ua>
5. Геопортал відкритих даних Білоцерківської міської територіальної громади. Офіційний сайт.URL: <https://mbk.bc-rada.gov.ua>
6. Правила розроблення робочих проектів землеустрою <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2022-%D0%BF#Text>